

УДК 023.5:005.963:005.591.6]:027.54(477.83-25)

**ПІДВИЩЕННЯ ФАХОВОГО РІВНЯ
ІНФОРМАЦІЙНО-БІБЛІОТЕЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ
ЛЬВІВСЬКОЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ НАУКОВОЇ БІБЛІОТЕКИ
УКРАЇНИ імені В. СТЕФАНИКА**

Валентина Мудроха

*кандидатка наук із соціальних комунікацій, старша дослідниця,
завідувачка відділу бібліотекознавства ЛННБ України ім. В. Стефаника*

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-9508-227X>

Наталія Прокопенко

*молодша наукова співробітниця відділу бібліотекознавства
ЛННБ України ім. В. Стефаника*

ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0006-6633-7169>

DOI: [https://doi.org/10.37222/2524-0315-2025-17\(33\)-6](https://doi.org/10.37222/2524-0315-2025-17(33)-6)

Проаналізовано особливості та специфіку процесу підвищення фахового рівня інформаційно-бібліотечних працівників Львівської національної наукової бібліотеки України імені В. Стефаника в умовах сучасних трансформацій інформаційного простору. Детально окреслено чітко вибудовану в межах установи багаторівневу систему безперервного професійного розвитку кожного співробітника: від традиційних семінарів та тренінгів до інноваційних майстер-класів, вебінарів та програм обміну досвідом. Особливу увагу приділено аналізу ефективності застосування різних методів навчання та їхнього впливу на якість надання інформаційно-бібліотечних послуг. Наголошено на щоразу більшій необхідності постійного оновлення теоретичних і практичних знань бібліотечних фахівців відповідно до динамічних вимог сучасного суспільства,

© Мудроха В., 2025

© Прокопенко Н., 2025

зокрема в контексті цифрової трансформації, розвитку нових інформаційних технологій і зміни потреб користувачів. Підкреслено важливість освоєння інноваційних методів і методик для оперативного та ефективного вирішення складних професійних завдань, що сприятиме підвищенню конкурентоздатності бібліотеки та її ролі як важливого інформаційного, культурного та освітнього центру.

Ключові слова: *Львівська національна наукова бібліотека України імені В. Стефаника, підвищення кваліфікації бібліотечних фахівців, безперервний професійний розвиток, традиційні форми підвищення кваліфікації, інноваційні форми підвищення кваліфікації.*

Постановка проблеми. Стрімкий розвиток інформаційних технологій кардинально змінює способи отримання, обробки та поширення інформації. Це вимагає від інформаційно-бібліотечних працівників постійного оновлення знань і навичок у сфері цифрових технологій, роботи з електронними ресурсами, базами даних, інтернет-сервісами та іншими інноваційними інструментами. Львівська національна наукова бібліотека України імені В. Стефаника (далі – ЛННБ України ім. В. Стефаника) як провідна наукова інституція країни має не лише солідаризуватися з цими змінами, але й бути лідером у їхньому впровадженні, що безпосередньо залежить від фахової компетентності її співробітників.

Сучасний користувач очікує від бібліотекаря не лише доступу до інформації, а й кваліфікованої допомоги в її пошуку, аналізі та оцінюванні. Фахівці бібліотеки повинні володіти сучасними методами оцифрування, каталогізації та забезпечення доступу до рідкісних і цінних документів, вміти ефективно використовувати цифрові технології для популяризації таких книжкових джерел серед широкої громадськості. Підвищення фахової компетентності працівників є ключовим фактором забезпечення високого рівня задоволення інформаційних потреб користувачів та підтримки їхньої науково-дослідної й освітньої діяльності. Систематичне підвищення кваліфікації, обмін досвідом, участь у наукових і науково-практичних заходах сприяють професійному зростанню працівників книгозбірні, підвищують їхню мотивацію та забезпечують впровадження інноваційних форм і методів у діяльність установи.

Отже, дослідження питань підвищення фахового рівня інформаційно-бібліотечних працівників ЛННБ України ім. В. Стефаника

є надзвичайно актуальним і має важливе практичне значення для подальшого розвитку бібліотеки як сучасного інформаційного, наукового та культурного центру. Результати такого дослідження можуть стати основою для розробки ефективних програм навчання та професійного розвитку, спрямованих на підвищення компетентності бібліотекарів і забезпечення успішного виконання ними своїх функцій в умовах динамічних змін інформаційного середовища.

Мета дослідження – дослідити та проаналізувати сучасну систему професійного розвитку інформаційно-бібліотечних працівників, оцінити ефективність методів їхнього навчання відповідно до новітніх вимог; надати рекомендації щодо вдосконалення шляхів і методів підвищення професійної кваліфікації бібліотекарів Львівської національної наукової бібліотеки України імені В. Стефаника з урахуванням особливостей їхньої діяльності.

Об’єкт дослідження. Підвищення фахового рівня інформаційно-бібліотечних працівників Львівської національної наукової бібліотеки України імені В. Стефаника в умовах сучасних трансформацій інформаційного простору.

Стан дослідження. У статті представлений докладний огляд досвіду Львівської національної наукової бібліотеки України імені В. Стефаника у сфері організації та здійснення підвищення кваліфікації інформаційно-бібліотечних працівників установи. Розкриті ключові аспекти функціонування комплексної системи безперервного професійного розвитку кожного співробітника, яка ґрунтується на чинних законодавчих і нормативно-правових актах органів державної влади та управління у галузі освіти й культури, постановах Президії Національної академії наук України, програмних документах і стратегіях професійних бібліотечних асоціацій, а також на внутрішніх інструктивно-методичних матеріалах і регламентах, розроблених безпосередньо в бібліотеці. Особливу увагу приділено інтеграції сучасних EdTech-рішень і цифрових інструментів у процеси навчання та професійного вдосконалення персоналу.

Виклад основного матеріалу. На сучасному етапі в Україні створена відповідна нормативно-правова база, ухвалена низка законодавчих документів і спеціалізованих державних програм, спрямованих на забезпечення підвищення фахового рівня й оновлення знань працівників бібліотек. Базовими документами, що визначають

правові, організаційні та методичні засади професійного розвитку інформаційно-бібліотечних фахівців, є: 1) законодавчі та нормативні акти органів державної влади та управління, зокрема: Закони України «Про бібліотеки і бібліотечну справу» від 27 січня 1995 року № 32/95-ВР (остання редакція – 01.01.2022 р. [7]), «Про культуру» від 14 грудня 2010 року № 2778-VI (остання редакція – 06.10.2024 р. [8]), «Про професійний розвиток працівників» від 12 січня 2012 року № 4312-VI (остання редакція – 27.12.2019 р. [9]), розпорядження Кабінету Міністрів України «Про схвалення стратегії розвитку бібліотечної справи на період до 2025 року “Якісні зміни бібліотек для забезпечення сталого розвитку України”» від 23 березня 2016 р. № 219-р [11], «Довідник кваліфікаційних характеристик професій працівників. Випуск 81. Культура та мистецтво», затверджений наказом Міністерства культури і мистецтв України від 14.04.2000 р. № 168 [3], «Професійний стандарт “Бібліотекар”», затверджений наказом Державного агентства України з питань мистецтв та мистецької освіти від 10.03.2015 р. № 17 [12]; 2) Постанова Президії НАН України щодо розвитку бібліотечної сфери «Про стан та завдання розвитку в НАН України бібліотечно-інформаційної справи» від 9 липня 2003 р. № 186 [10]; 3) документи та програми професійних бібліотечних організацій: «Стратегія Української бібліотечної асоціації на 2022–2025 роки» від 2 грудня 2022 р. (Протокол № 6 розширеного засідання Президії ВГО Українська бібліотечна асоціація [14]), “IFLA Strategy 2024–2029” від 29.09.2024 р.; 4) інструктивно-методичні матеріали та документи ЛННБ України ім. В. Стефаника: «Колективний договір Львівської національної наукової бібліотеки України імені В. Стефаника» від 2017 р. [5], «Положення про підвищення кваліфікації кадрів ЛННБ України ім. В. Стефаника» від 15.06.2020 р., «Положення про відділи», «Посадові інструкції працівників», «Положення про порядок проведення атестації працівників ЛННБ України ім. В. Стефаника» від 15.06.2020 р.

Зважаючи на збройну агресію російської федерації та активні бойові дії на території України впродовж 2022–2025 років, а також оголошення воєнного стану, система підвищення фахового рівня інформаційно-бібліотечних фахівців зазнала значних трансформацій. Сьогодні першочергового значення набувають налагодження

дистанційної комунікації та надання послуг із використанням новітніх інформаційно-комунікаційних технологій у режимі онлайн та в дистанційному форматі на різноманітних платформах: Zoom, Google Meet, Moodle тощо. Пріоритетність такого підходу зумовлена насамперед необхідністю забезпечення безпеки всіх учасників освітнього процесу.

Підвищення кваліфікації та професійна перепідготовка бібліотечних працівників ЛННБ України ім. В. Стефаника включає активну дистанційну участь у вебінарах, онлайн-тренінгах та різноманітних навчальних програмах. За результатами успішного завершення навчання кожен учасник отримує сертифікат встановленого державного зразка. Для інформаційно-бібліотечних працівників доступні численні освітні онлайн-курси та програми підвищення кваліфікації від провідних установ, серед яких Центр підвищення кваліфікації Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв (м. Київ) [16], Центр безперервної освіти та зв'язків з громадськістю Харківської державної академії культури (м. Харків) [15], Львівський регіональний тренінговий центр (м. Львів) [6], Українська бібліотечна асоціація (м. Київ) [1], громадська організація «ІППО» (Інститут післядипломної педагогічної освіти) (м. Київ) [4] та інші. Сама технологія дистанційного навчання передбачає надання доступу до навчальних матеріалів за допомогою сучасних інформаційно-комунікаційних засобів, виконання індивідуальних підсумкових завдань чи проєктів з їхнім подальшим онлайн-захистом, а також віддалене проходження таких форм підсумкового контролю знань, як от онлайн-тестування чи віртуальні екзамени. Ключовим аспектом ефективної дистанційної освіти є володіння сучасними інформаційними та комунікаційними інструментами, насамперед стабільним та якісним доступом до мережі «Інтернет», електронною поштою та різноманітними онлайн-платформами для відеоконференцій і навчання.

У 2020 році в Україні було офіційно запущено інноваційний державний проєкт – мобільний застосунок і вебпортал «Дія» (скорочення від «Держава і я»), ініційований Міністерством цифрової трансформації. Серед широкого спектра державних послуг особливої уваги заслуговує національна едьютейнмент-платформа «Дія. Освіта» [2], яка є джерелом актуальних знань і практичних навичок.

На ній користувачі мають можливість проходити навчання у форматі захопливих освітніх серіалів, практичних гайдів та інтерактивних симуляторів за різноманітними професійними та особистісно орієнтованими напрямками.

Сьогодні «Дія. Освіта» пропонує вражаючу колекцію з понад 270 освітніх продуктів різноманітних форматів. Це відкриває перед користувачами перспективи не лише підвищення власного професійного рівня та опанування нових *hard skills* і *soft skills*, але й для здійснення кардинального перемикання на нову сферу діяльності. Для фахівців інформаційно-бібліотечної сфери на платформі розроблено спеціалізовану цифрограму, що є ефективним інструментом для самооцінки та виявлення власних сильних сторін і зон розвитку в контексті володіння ключовими цифровими компетентностями, необхідними для надання сучасних бібліотечних послуг.

Крім того, бібліотекарям доступні три практичні гайди, що охоплюють актуальні питання: «Електронні книжки українською мовою: безоплатні сервіси», «Хто такий SMM-спеціаліст та де на нього вчитися», «Як створити офлайн-хаб цифрової освіти на базі бібліотеки» [2]. Загалом, варто підкреслити, що значна частина освітнього контенту, представленого на платформі, присвячена фундаментальним аспектам підвищення цифрової грамотності, практичному застосуванню новітніх інформаційних технологій та використанню потенціалу штучного інтелекту в різних сферах життя та професійної діяльності, незалежно від конкретної кваліфікації чи спеціалізації. Відповідно, це надає бібліотечним працівникам унікальну можливість розширити свої знання в галузі сучасних інформаційних технологій, зокрема щодо особливостей застосування різноманітних комп'ютерних програм, опанування передових методів інформаційного пошуку та ефективного аналітичного опрацювання значних масивів даних *Big Data*, що є критично важливим в умовах стрімкої інформатизації суспільства.

Упродовж 2022–2024 років Українська бібліотечна асоціація (УБА) провела серію цікавих і змістовних вебінарів, присвячених нагальним проблемам сучасності та професійної діяльності бібліотекарів. Серед найбільш резонансних були онлайн-зустрічі: «Мовна ідентифікація@ukr.net» (21 лютого 2022 р.), «Психологічна підтримка для бібліотекарів в умовах воєнного стану»

(13 квітня 2022 р.), «Швеція – Україна: співпраця у воєнний час» (17 червня 2022 р.), «Оцифрування культурного надбання: виклики та сучасні практики» (28 червня 2023 р.), «Перебудова та реконструкція бібліотеки: як запобігти помилкам» (2 жовтня 2023 р.), «Бібліотечний цифровий контент епохи штучного інтелекту» (24 травня 2024 р.), «Роль інклюзивної літератури у формуванні толерантного суспільства» (20 червня 2024 р.), «Міжнародна співпраця: міфи та реальність» (27 листопада 2024 р.) тощо [14].

Записи всіх проведених вебінарів розміщені у вільному доступі на офіційному YouTube-каналі УБА, що забезпечує можливість їхнього асинхронного перегляду. Такий формат не лише сприяє безперервній самоосвіті бібліотечних працівників, але й забезпечує ефективне формування у них нових професійних компетентностей та цифрової грамотності.

Важливим інструментом фахового розвитку бібліотекарів залишається стажування, яке проводять для поглиблення теоретичних знань, вдосконалення практичних навичок, освоєння нових ділянок роботи та функціональних обов'язків, а також для ознайомлення з особливостями впровадження новітніх бібліотечних технологій та інноваційних сервісів. Стажування організовують за різними напрямками: 1) для молодих спеціалістів – випускників профільних навчальних закладів з метою їхньої адаптації у професійному середовищі; 2) для бібліотекарів, які переходять на нові посади або починають виконувати нові функціональні обов'язки для швидкого апгрейду їхніх компетенцій; 3) для досвідчених бібліотекарів, які прагнуть поглибити свої знання у межах поточної функціональної спеціалізації або посади з метою професійного зростання.

Стажування координують найбільш кваліфіковані співробітники структурних підрозділів бібліотеки – ментори. Процес стажування здійснюється за індивідуальним планом, розробленим відповідно до стратегічного плану роботи бібліотеки та планів окремих відділів, з урахуванням посадової інструкції стажера та рівня його попередньої професійної підготовки.

У контексті розширення міжнародної співпраці впродовж 2022–2024 років працівники різних структурних підрозділів ЛННБ України ім. В. Стефаника мали чудову можливість пройти стажування у Національному закладі ім. Оссолінських (м. Вроцлав, Республіка

Польща). Під час нього українські бібліотекарі ознайомилися з організаційною структурою польської книгозбірні, ключовими напрямками її наукової та бібліотечно-бібліографічної діяльності, передовими інформаційними технологіями та сучасним відкритим програмним забезпеченням, а також з особливостями його практичного застосування в інформаційно-бібліотечній роботі. Особлива увага була приділена питанням диджиталізації бібліотечних фондів, що включає процеси створення та забезпечення онлайн-доступу до бібліотечних колекцій, розробку й впровадження відповідних програмних рішень, а також ефективне використання сучасних інформаційних технологій для оптимізації взаємодії з користувачами та максимального задоволення їхніх інформаційних запитів у цифровій епосі.

Зважаючи на те, що Львівська національна наукова бібліотека України імені В. Стефаника є потужним науково-методичним центром для бібліотечних інституцій Західного регіону, книгозбірня надає широкі можливості для стажування інформаційно-бібліотечних працівників Західного наукового центру НАН України та МОН України, а також слугує базою для проходження виробничої практики студентів закладів вищої освіти, які опановують спеціальність В13 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа». Міцні партнерські зв'язки та угоди про ділове співробітництво налагоджені з провідними університетами регіону, серед яких Львівський національний університет імені Івана Франка, Національний лісотехнічний університет України, Національний університет «Львівська політехніка», Львівський національний медичний університет імені Данила Галицького та Український католицький університет.

Попри складні умови, спричинені військовою агресією, ракетними обстрілами та енергетичними блекаутами, інформаційно-бібліотечні працівники ЛННБ України імені В. Стефаника демонстрували високий рівень професійної стійкості та продовжували підвищувати власну кваліфікацію. Зокрема, у період з лютого 2022 року до березня 2025 року двоє співробітників успішно захистили магістерські дисертації, отримавши освітньо-кваліфікаційний ступінь магістра, а ще двоє стали кандидатами наук, підтвердивши свій високий науковий потенціал.

Також можемо спостерігати щорічне зростання залучення бібліотечних фахівців до науково-дослідної роботи установи та участі у конкурсних державних грантових програмах. Показовим є приклад відділу бібліотекознавства, співробітники якого активно працювали в межах двох фундаментальних наукових тем, визначених Національною академією наук України: «Теоретичні основи книгознавчого аналізу й бібліографічна реконструкція видавничого репертуару» (2022 р.; державний реєстраційний номер: 0122U000761), «Ресурси Львівської національної наукової бібліотеки України ім. В. Стефаника: історичні виміри та інноваційні форми розкриття і представлення» (2023–2024 рр.; державний реєстраційний номер: 0123U101145). Крім того, за активної участі працівників відділу бібліотекознавства були подані три заявки на грантові програми від Українського культурного фонду (УКФ): «Книжкова спадщина Наукового товариства імені Тараса Шевченка (1873–1913): цифрова колекція (2023 р.; номер заявки: 6СУН11-34697), «Репресована книга: (ре)презентація національної культурної спадщини з фондів Львівської національної наукової бібліотеки України імені В. Стефаника» (2024 р.; номер заявки: 7СУН21-34697), «Imago Ucrainae на картах XV–XX століть» (2025 р.; номер заявки: 8СУВ11-34697).

За результатами конкурсного відбору УКФ, проєкт, поданий у 2023 році, здобув перемогу та був успішно реалізований. Його результати знайшли практичне застосування у діяльності книгозбірні. Зокрема, сформований та наданий відкритий доступ до проблемно-орієнтованої бази даних – цифрової колекції «Книжкова спадщина НТШ (1873–1913)». Цей електронний ресурс містить 423 детальні бібліографічні описи та 503 PDF-файли з повнотекстовими копіями унікальних книжкових видань Наукового товариства імені Шевченка, що зберігаються у фонді ЛННБ України ім. В. Стефаника. Цифрова колекція розміщена у режимі 24/7 на офіційному вебсайті бібліотеки та є доступною для всіх користувачів, що відповідає одній із вимог грантової програми УКФ. Для зручного доступу до видань достатньо скористатися посиланням: http://aleph.lsl.lviv.ua:8991/F/?func=find-c&local_base=eBookNTSH&ccl_term=wrд%3Dalldocuments. Представлені в колекції видання є цінними першоджерелами у різноманітних галузях знань, включаючи історію та культуру України, літературознавство,

мовознавство, бібліотекознавство, архівознавство, краєзнавство, музеєзнавство та інші.

Одним із ключових аспектів безперервного професійного розвитку бібліотекаря є систематична самоосвіта, що передбачає індивідуальне опрацювання фахових видань. Регулярне ознайомлення зі спеціалізованими періодичними виданнями та науковими збірниками поглиблює, оновлює професійні компетенції фахівця та підвищує рівень його обізнаності щодо актуальних тенденцій у галузі. У 2003 році відділ бібліотекознавства ЛННБ України ім. В. Стефаника започаткував створення фахового науково-інформаційного ресурсу – «Анотований бібліографічний покажчик літератури з питань бібліотекознавства, бібліографознавства та книгознавства». Упродовж 2003–2008 років це видання щорічно виходило у друкованому форматі, забезпечуючи інформаційний сервіс для бібліотечної спільноти. З 2009 року покажчик перейшов у виключно електронний формат, що відповідає сучасним тенденціям цифровізації, а з 2013 року отримав оновлену назву – «Бібліографічний покажчик публікацій з проблем бібліотекознавства, бібліографознавства та книгознавства», що відображає розширення його тематичного спектра.

Враховуючи військову агресію російської федерації проти України, яка триває ще від 2014 року, з описів були свідомо видалені російськомовні видання та публікації, видані на території держави-агресора, що продемонструвало чітку позицію та підтримку національних інтересів. На сьогодні у бібліографічному покажчику акумульовані відомості з українськомовних фахових періодичних видань, серед яких такі впливові журнали, як «Бібліотечний вісник», «Вісник Книжкової палати», «Бібліотечна планета», «Бібліотечний форум України: історія, теорія і практика», «Наукові праці Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського» «Вісник Харківської державної академії культури», «Бібліотечний Меркурій», «Документознавство. Бібліотекознавство. Інформологія» та інші. У представлених наукових статтях висвітлені актуальні питання бібліотекознавства, бібліографознавства, документознавства, інформології та книгознавства, досліджені теоретичні й методичні засади галузі, а також проаналізовані питання інтеграції новітніх бібліотечно-інформаційних технологій. У публікаціях

2022–2024 років особлива увага приділена проблемам функціонування бібліотечних установ в умовах нових суспільних реалій, організації та збереження національної культурної спадщини, формування цифрових колекцій, електронних бібліотек та репозитаріїв, а також забезпечення інклюзивного й безбар'єрного доступу читачів до документних ресурсів бібліотеки відповідно до принципів Open Science та FAIR data.

Описи матеріалів доповнюють змістовні анотації, а для забезпечення зручної навігації, юзабіліті та оперативного інформаційного пошуку укладені допоміжні покажчики та рубрикатори. Видання формується з періодичністю двічі на рік, що гарантує його актуальність і своєчасне інформування фахівців про ключові дослідження та інновації в галузі.

Повнотекстовий архів випусків розміщений у вільному доступі на офіційному вебсайті книгозбірні (<http://www.lsl.lviv.ua/index.php/uk/povnotekstovi-materialy/>) і кожен охочий має можливість ознайомитися з його змістом у будь-який зручний для себе час.

Важливою формою професійного розвитку та візуалізації документного фонду є підготовка й проведення різноманітних тематичних експозицій, присвячених важливим історичним подіям та визначним ювілейним датам. Цей процес вимагає від бібліотекаря не лише ретельного інформаційного пошуку та опрацювання значного масиву наукових джерел, але й продуманої концептуалізації та кураторської роботи з підбору літератури та ілюстративного матеріалу. Зокрема, у 2022–2025 рр. було організовано понад 200 таких експозицій, на яких експонували більше 20 тисяч примірників різнопланових матеріалів, формуючи унікальний інформаційний простір. Основна частина тематичних виставок була представлена у виставковій залі головного корпусу Книгозбірні (м. Львів, вул. Стефаника, 2) та у виставкових залах Інституту досліджень бібліотечних мистецьких ресурсів (м. Львів, вул. Бібліотечна, 2), забезпечуючи широкий суспільний резонанс.

Значна частина виставок книгозбірні, а саме – кожна десята, була присвячена державним святam, що відзначають події виняткового історичного значення для національної ідентичності та культурної спадщини: Дню незалежності України, Дню Конституції України, Дню Державного Прапора України, Дню Гідності та Свободи,

Дню Української державності, Дню Соборності України, Дню захисників та захисниць України. Окремими тематичними книжковими експозиціями були вшановані: День пам'яті захисників України, які загинули в боротьбі за незалежність, суверенітет і територіальну цілісність України, День пам'яті героїв Крут і День героїв Небесної сотні, підкреслюючи важливість національної пам'яті. Також були представлені тематичні кейси, присвячені діяльності бібліотек провідних національних інституцій та організацій: Наукового товариства імені Шевченка, Народного дому, Студіону, Оссолінеуму та інших, чий фонди зазнали спроб націоналізації та знищення з боку радянської влади, що є прикладом культурного геноциду.

Особливий інтерес користувачів викликали персональні виставки, присвячені ювілеям видатних особистостей: знаних письменників, дослідників, перекладачів, громадських, релігійних, політичних діячів, композиторів тощо. Серед них – книжково-документальні проекти, що репрезентували життя та творчий доробок Йосифа Сліпого (22 лютого 2022 р.), Юрія Меженка (27 червня 2022 р.), Карла Мая (7 листопада 2022 р.), Любомира Гузара (28 лютого 2023 р.), Франца Шуберта (4 грудня 2023 р.), Анни-Галі Горбач (6 березня 2024 р.), Тараса Шевченка (11 березня 2024 р.), Миколи Сумцова (23 квітня 2024 р.), Олега Купчинського (17 травня 2024 р.), Олени Пчілки (Ольги Петрівни Косач) (14 червня 2024 р.), Ігоря Калинця (8 липня 2024 р.), Ярослава Ганіткевича (9 липня 2024 р.), Еммануїла Канта (16 липня 2024 р.), Михайла Туган-Барановського (20 січня 2025 р.), Якова Гніздовського (28 січня 2025 р.), Івана та Юрія Лип (18 лютого 2025 р.), сприяючи популяризації знань про видатних діячів.

Окрему увагу цільової аудиторії привернули персональні виставки, що презентували наукові здобутки провідних науковців ЛННБ України ім. В. Стефаника, зокрема, присвячені старшому науковому співробітнику відділу бібліотекознавства, професору, доктору історичних наук Богданові Якимовичу (у 2022 році – з нагоди 70-річчя), почесній директорці, професорці, докторці історичних наук Ларисі Крушельницькій (у 2023 році – до 95-ліття від дня народження) та довголітній завідувачці відділу наукової бібліографії (1988–2024), старшій науковій співробітниці Луїзі Ільницькій (у 2024 році – до 85-річчя від дня народження).

Матеріали цих виставок стали основою для створення короткометражних відеороликів «Богдан Якимович. Серце, віддане Україні» (серпень, 2022) та «З пошаною. Ваша Лариса Крушельницька» (листопад, 2023), які були презентовані на офіційному YouTube-каналі установи, розширюючи інформаційну складову бібліотеки. З детальним переліком виставок книгозбірні, а також з їхнім змістом можна ознайомитися на офіційній вебсторінці установи за посиланням: <http://www.lsl.lviv.ua/index.php/uk/pro-biblioteku/knyzhkoviy-vystavky/?vpage=1>.

Результативною формою безперервного професійного розвитку є участь бібліотечних фахівців у систематичних заходах, які об'єднують професійні спільноти співробітників. Під час зустрічей відкрито обговорюють актуальні проблеми, відбувається обмін практиками та аналіз сучасних трендів бібліотечної справи. Зокрема, впродовж 2022–2025 років у ЛННБ України ім. В. Стефаника відбулася низка науково-теоретичних, науково-методичних та науково-практичних семінарів, фокус яких охоплював широке коло питань, присвячених імплементації новітніх інформаційно-комунікаційних технологій у практичну діяльність бібліотечних працівників. На сучасному етапі для всіх співробітників ЛННБ України ім. В. Стефаника особливої ваги набуває розширення навичок роботи з модулями автоматизованої бібліотечно-інформаційної системи Alerph, опанування методології формування метаданих відповідно до сучасних стандартів (Dublin Core, MARC 21), а також набуття практичного досвіду у наповненні проблемно-орієнтованих баз даних і цифрових репозитаріїв.

Провідні експерти та стейкхолдери установи регулярно беруть участь у всеукраїнських і міжнародних науково-практичних заходах, організованих колегами, де мають можливість презентувати власні інноваційні напрацювання, обмінюватися найкращими практиками. Так, у 2022–2025 рр. працівники ЛННБ України ім. В. Стефаника були активно залучені до роботи конференцій та семінарів, ініційованих провідними науково-інформаційними інституціями України: Національною бібліотекою України імені В. І. Вернадського, Харківською державною науковою бібліотекою імені В. Г. Короленка, Державною науково-технічною бібліотекою України, Національною бібліотекою України імені Ярослава Мудрого,

Науково-технічною бібліотекою імені Г. І. Денисенка, Науковою бібліотекою ЛНУ імені Івана Франка тощо. Варто підкреслити, що участь інформаційно-бібліотечних працівників у різноманітних заходах є надзвичайно перспективним напрямом для підвищення їхніх фахових компетентностей, сприяє професійному зростанню.

Висновки. На сьогодні в ЛННБ України ім. В. Стефаника впроваджена чітка система безперервного професійного розвитку, яка охоплює кожного співробітника. Традиційними формами підвищення кваліфікації залишаються самонавчання, дистанційне навчання, відвідування бібліотек України та інших країн, стажування на їхній базі. Водночас важливими складовими професійного зростання бібліотекарів є залучення до організації та проведення книжково-ілюстративних виставок, літературних вечорів, зустрічей читачів і співробітників із письменниками, науковцями та діячами культури, бібліографічних оглядів. Серед різноманітних форм підвищення кваліфікації переважають: цільове навчання, участь у науково-практичних заходах (семінарах, конференціях, «круглих столах», читаннях тощо), а також залучення бібліотекарів до колективних досліджень і грантових проєктів.

Необхідність розвитку персоналу та підвищення його професійного рівня у зв'язку з упровадженням новітніх технологій зумовлює проблему ефективної кадрової політики новітньої бібліотеки. Сучасні фахівці повинні освоювати інноваційні методи вирішення професійних завдань та постійно оновлювати теоретичні й практичні знання відповідно до актуальних вимог.

1. Бібліотеки – Хаби цифрової освіти. *Українська бібліотечна асоціація*. URL: <https://ula.org.ua/resursy/biblioteky-khaby-tsyfrovoi-osvity>

2. Вебіари. *Дія. Освіта*. URL: <https://osvita.diia.gov.ua/webinars>

3. Довідник кваліфікаційних характеристик професій працівників. Вип. 81 : «Культура та мистецтво». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0168280-00#Text>

4. Каталог курсів підвищення кваліфікації 2025 з напрямку Бібліотекар. *ІППО*. URL: <https://ippo.com.ua/category/bibliotekar/>

5. Колективний договір Львівської національної наукової бібліотеки України імені В. Стефаника. Львів, 2017. 11 с.

6. Львівський регіональний тренінговий центр. URL: <http://trening-center.edukit.lviv.ua/>

7. Про бібліотеки і бібліотечну справу : Закон України від 27 січня 1995 року. № 32/95-ВР. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/32/95-%D0%B2%D1%80>.

8. Про культуру : Закон України від 14 грудня 2010 року. № 2778-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2778-17#Text>

9. Про професійний розвиток працівників : Закон України від 12 січня 2012 року. № 4312-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4312-17#Text>

10. Про стан та завдання розвитку в НАН України бібліотечно-інформаційної справи : Постанова Президії Національної академії наук України. *Бібліотечний вісник*. 2003. № 5. С. 9–10.

11. Про схвалення Стратегії розвитку бібліотечної справи на період до 2025 року «Якісні зміни бібліотек для забезпечення сталого розвитку України» : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 р. №219-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/219-2016-%D1%80#Text>

12. Професійний стандарт «Бібліотекар». 2025. 10 берез. URL: <https://register.nqa.gov.ua/uploads/0/728-bibliotekar.pdf>

13. Семінари. *Українська бібліотечна асоціація*. URL: [https://ula.org.ua/konferentsii-seminary-treninhy/seminary/cat.listevents/2025/02/26/-](https://ula.org.ua/konferentsii-seminary-treninhy/seminary/cat.listevents/2025/02/26/)

14. Стратегія Української бібліотечної асоціації на 2022–2025 роки. 2022. 2 груд. Протокол № 6. *Українська бібліотечна асоціація*. URL: <https://ula.org.ua/pro-nas/strategiia>

15. Центр безперервної освіти та зв'язків з громадськістю. *Харківська державна академія культури*. URL: <https://ic.ac.kharkov.ua/navchannya/cbo/cbo.html>

16. Центр підвищення кваліфікації. *Національна академія керівних кадрів культури і мистецтв*. URL: <https://nakkkim.edu.ua/instituti/navchalno-treninhovi-tsentr-profesiinoho-rozvytku>

References

1. Biblioteky – Khaby tsyfrovoi osvity [Libraries – Hubs of Digital Education]. *Ukrainska bibliotekna asotsiatsiia*. Retrieved from: <https://ula.org.ua/resursy/biblioteky-khaby-tyfrovoy-osvity> [in Ukr.].

2. Vebinary [Webinars]. *Diia. Osvita*. Retrieved from: <https://osvita.diia.gov.ua/webinars> [in Ukr.].

3. Dovidnyk kvalifikatsiinykh kharakterystyk profesii pratsivnykiv [Directory of qualification characteristics of workers professions]. 81 : “Kultura ta mystetstvo”. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0168280-00#Text> [in Ukr.].

4. Kataloh kursiv pidvyshchennia kvalifikatsii 2025 z napriamku Bibliotekar [Catalog of advanced training courses 2025 in the field of Librarian]. *IPPO*. Retrieved from: <https://ippo.com.ua/category/bibliotekar/> [in Ukr.].

5. Kolektyvnyi dohovir Lvivskoi natsionalnoi naukovoï biblioteky Ukrainy imeni V. Stefanyka [Collective Agreement of Vasyl Stefanyk National Scientific Library of Ukraine in Lviv] (2017). Lviv, 11 p. [in Ukr.].

6. Lvivskiy rehionalnyi treninhoviy tsentr [Lviv Regional Training Center]. Retrieved from: <http://trening-center.edukit.lviv.ua/> [in Ukr.].

7. Pro biblioteky i biblioteknu spravu [On libraries and library affairs] : Zakon Ukrainy vid 27 sichnia 1995 roku. N 32/95-VR. Retrieved from: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/32/95-%D0%B2%D1%80> [in Ukr.].

8. Pro kulturu [On Culture] : Zakon Ukrainy vid 14 hrudnia 2010 roku. N 2778-VI. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2778-17#Text> [in Ukr.].

9. Pro profesiyni rozvytok pratsivnykiv [On the professional development of employees] : Zakon Ukrainy vid 12 sichnia 2012 roku. N 4312-VI. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4312-17#Text> [in Ukr.].

10. Pro stan ta zavdannia rozvytku v NAN Ukrainy bibliotekno-informatsiinoï spravy [On the status and tasks of the development of library and information science at the National Academy of Sciences of Ukraine] : Postanova Prezydii Natsionalnoi akademii nauk Ukrainy (2003). *Biblioteknyi visnyk*, 5, pp. 9–10. [in Ukr.].

11. Pro skhvalennia Stratehii rozvytku biblioteknoi spravy na period do 2025 roku “Yakisni zminy bibliotek dlia zabezpechennia staloho rozvytku Ukrainy” [On approval of the Strategy for the Development of Libraries for the Period Until 2025 “Qualitative Changes in Libraries to Ensure Sustainable Development of Ukraine”] : Rozporiadzhennia Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 23 bereznia 2016 roku. N 219-r. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/219-2016-%D1%80#Text> [in Ukr.].

12. Profesiyni standart “Bibliotekar” [Professional Standard “Librarian”] (2025, March 10). Retrieved from: <https://register.nqa.gov.ua/uploads/0/728-bibliotekar.pdf> [in Ukr.].

13. Seminary [Seminars] (2025). *Ukrainska bibliotekna asotsiatsiia*. Retrieved from: <https://ula.org.ua/konferentsii-seminary-treninhy/seminary/cat.listevents/2025/02/26/> [in Ukr.].

14. Stratehiia Ukrainskoi biblioteknoi asotsiatsii na 2022–2025 roky. Protokol № 6. [Strategy of the Ukrainian Library Association for 2022–2025. Protocol N 6] (2022, December 2). *Ukrainska bibliotekna asotsiatsiia*. Retrieved from: <https://ula.org.ua/pro-nas/stratehiia> [in Ukr.].

15. Tsentr bezperervnoi osvity ta zviazkiv z hromadskistiu [Center for Continuing Education and Public Relations]. *Kharkivska derzhavna akademiia kultury*. Retrieved from: <https://ic.ac.kharkov.ua/navchannya/cbo/cbo.html> [in Ukr.].

16. Tsentridvyshchennia kvalifikatsii [Center for Advanced Training]. *Natsionalna akademiia kerivnykh kadrov kultury i mystetstv*. Retrieved from: <https://nakkkim.edu.ua/instituti/navchalno-treninhovyi-tsentri-profesiinohorozvytku> [in Ukr.].

Valentyna Mudrokha, Candidate of Sciences in Social Communications, Senior Researcher, Head of the Department of Library Science, Vasyl Stefanyk National Scientific Library of Ukraine in Lviv

Nataliia Prokopenko, Junior Researcher, Department of Library Science, Vasyl Stefanyk National Scientific Library of Ukraine in Lviv

Improving the Professional Level of Information and Library Workers of Vasyl Stefanyk National Scientific Library of Ukraine in Lviv

The article presents the experience of Vasyl Stefanyk National Scientific Library of Ukraine in Lviv in improving the professional level of information and library workers. It was found that a clear system of continuous professional development of each employee has been built within the institution. It covers traditional and innovative forms of advanced training. Among the traditional forms of professional development, the most common are distance learning, self-study, internship, preparation and holding of book and illustration exhibitions. Innovative forms involve targeted training and obtaining a master's degree, candidate's and doctorate's degrees, participation in scientific and practical activities within the institution and beyond, as well as involving librarians in the implementation of collective scientific research and grant projects. The need for constant updating of theoretical and practical knowledge in accordance with the requirements of modern society, mastering innovative methods and techniques for solving professional tasks is emphasized.

Keywords: Vasyl Stefanyk National Scientific Library of Ukraine in Lviv, professional development of library specialists, continuous professional development, traditional forms of advanced training, innovative forms of advanced training.